

İlkokul Öğrencilerinin İnternet Kullanım Durumlarının ve Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi

Examination of Internet Usage Status and Affecting Factors in Primary School Students

Merve Kolcu¹ , Selda Çelik² , Rabiye Güney³ , Merdiye Şendir⁴

¹Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Hemşirelik Fakültesi Halk Sağlığı Hemşireliği Ana Bilim Dalı, İstanbul, Türkiye

²Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Hemşirelik Fakültesi İç Hastalıkları Hemşireliği Ana Bilim Dalı, İstanbul, Türkiye

³Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Hemşirelik Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Ana Bilim Dalı, İstanbul, Türkiye

⁴Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Hemşirelik Fakültesi Hemşirelik Esasları Ana Bilim Dalı, İstanbul, Türkiye

ORCID ID: M.K. 0000-0002-8187-4767; S.Ç. 0000-0003-4328-3189; R.G. 0000-0001-7995-8040; M.Ş. 0000-0002-8243-1669

Atf/Citation: Kolcu M, Celik S, Guney R, Sendir M. İlkokul öğrencilerinin internet kullanım durumlarının ve etkileyen faktörlerin incelenmesi. Çocuk Dergisi - Journal of Child 2022;22(1):58-66. <https://doi.org/10.26650/jchild.2022.971527>

Öz

Amaç: Bu çalışmada ilkökullü öğrencilerinin internet kullanım durumları ve etkileyen faktörlerin incelenmesi amaçlandı.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı olarak yürütülen bu çalışmanın evrenini; bir ilkökullü öğrenim gören toplam 480 öğrenci, örneklemini ise 455 öğrenci oluşturdu. Veriler araştırmacılar tarafından oluşturulan veri toplama formu ile toplandı. Elde edilen verilerin analizinde; frekans, ortalama, ki-kare testi ve lojistik regresyon analizi kullanıldı.

Bulgular: İlkokul öğrencilerinin %27'sinin bilgisayar, %17,1'inin akıllı telefona sahip olduğu, %82'sinin evinde internet bağlantısı bulunduğu, %66,6'sının günlük internet kullanımının 1-2 saat olduğu ve %60'ına ailesi tarafından internet kullanımı ile ilgili herhangi bir sınırlama getirilmediği belirlendi. Öğrencilerin günlük internet kullanma süresi ile öğrenim görülen sınıflar arasında anlamlı ilişki bulundu ($p<0,05$).

Sonuç: Bu çalışma sonucunda; günlük internet kullanma süresinin çocukların yaşı, kendine ait bilgisayar, kendine ait cep telefonu, evinde internet bağlantısı bulunmasından ve ailenin getirdiği internet sınırlamasından etkilendiği sonucuna ulaşıldı. Çocukluk döneminde davranış değişimine yönelik girişimlerin daha etkin olması nedeniyle daha büyük örneklemler çalışmalarının yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, ilkökullü öğrencileri, internet, internet kullanımı

GİRİŞ

İnternet, günümüzde iletişim ve bilgiye ulaşmada getirdiği kolaylıklar nedeniyle yaygın olarak kullanılmaktadır. Herkes tarafından kullanılabilen internet, çocukların dünyayı keşfetmeleri ve bağımsız olarak güncel bilgiye ulaşabilmelerini sağlamaktadır (1,2). Bu nedenle ülkemizde internet kullanım

ABSTRACT

Objective: The aim of this study was to examine the internet usage status of primary school students and the affecting factors.

Materials and Methods: The population of this descriptive study included a total of 480 students studying in a primary school, and the sample consisted of 455 students. The data were collected using a data collection form created by the researchers. In the analysis of the obtained data, frequency, mean, chi-square test and logistic regression analysis were used.

Results: Of the sample primary school students, 27% had a computer, 17.1% had a smart phone, 82% had an internet connection at home, 66.6% spent 1-2 hours on the internet every day, and 60% did not have any restrictions on internet use imposed on them by their families. A significant relationship was found between the students' daily internet usage time and their grades ($p<0.05$).

Conclusion: As a result of this study, it was concluded that daily internet usage time was affected by the age of the children, having their own computer, having their own mobile phone, existence of internet connection at home and imposition of internet limitation by the family. It is recommended to conduct studies with larger samples, since interventions for behavior change in childhood are more effective.

Keywords: Child, primary school students, internet, internet us

oranları her geçen yıl artmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK] (2020) verilerine göre; evlerin %90,7'sinde internet bağlantısı bulunmaktadır. Bu oran 2019 yılı ile kıyaslandığında %4'e yakın bir artış olduğu görülmektedir (3). İnternet erişiminin artmasıyla yalnız erişkinler değil çocuklar da oyun oynama, müzik dinleme, yazı yazma, ders çalışma gibi amaçlar

Sorumlu Yazar/Corresponding Author: Merve Kolcu E-mail: merve.kolcu@sbu.edu.tr

Başvuru/Submitted: 14.07.2021 • **Revizyon Talebi/Revision Requested:** 27.09.2021 • **Son Revizyon/Last Revision Received:** 19.02.2022 • **Kabul/Accepted:** 24.02.2022 • **Online Yayın/Published Online:** 29.04.2022

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License

için interneti kullanmaya başlamıştır. İnternet uygun şekilde kullanıldığında çocukların yeni fikirlere ve bilgilere ulaşmasına yardım eden, sosyal etkileşimde bulunmasını sağlayan ve problem çözme becerilerini geliştiren bir ortamdır (4-6).

İnternetin sayısız yararına karşın tüm yaş grupları tarafından hatalı şekilde kullanılmaya başlanması birçok sorunu beraberinde getirmiştir. Bu sorunlar hassas bir grup olan çocuklarda daha ciddi boyutlarda kendini göstermektedir. Korku, kaygı, kilo artışı, uyku bozuklukları, mahremiyet ve gizliliğinin ihlal edilmesi, çocukların yetersiz, uygun ve güvenli olmayan bir içeriğe maruz kalması bu sorunların önde gelenleri arasında yer almaktadır (4-6). Ayrıca internet kullanımı çocukların biyolojik, fizyolojik, psikolojik ve sosyal gelişimini olumsuz etkileyebilmektedir (7). Gelişim çağında olan çocuklarda uzun süreli internet kullanımı duruş ve oturuş pozisyonlarına bağlı olarak iskelet-kas sisteminin zarar görmesine, görme bozukluklarına ve dil becerilerinde gelişiminde sorunlara yol açabilmektedir (8-11). Yapılan çalışmalarda internet kullanım süresinin artması ile bazı çocuk ve ergenlerde anksiyete, depresyon, sosyal izolasyon ve saldırganlık gibi psikososyal sorunların geliştiği tespit edilmiştir (6,8,9). Holman ve ark. (2005) zamanını daha çok internet kullanımı ve bilgisayar oyunlarına ayıran çocukların sosyal gelişimlerinin ve öz güvenlerinin olumsuz etkilendiğini, sosyal kaygı seviyelerinin ve saldırgan davranışlarının arttığını bildirmektedir (10).

Çocuklarda hatalı internet kullanımına bağlı oluşabilecek olumsuz etkiler dikkate alındığında birinci basamak sağlık hizmetleri başta olmak üzere çocuklara sunulan tüm sağlık hizmet süreçlerinde risk grubu öğrencilere, ailelere ve okul personeline yönelik internet kullanımı konusunda farkındalık çalışmalarının artırılması önem teşkil etmektedir. Farkındalık çalışmaları; öğrencilere sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının kazandırılması ve sürdürülmesi, velilere yönelik çocuklarda internet kullanımını kontrol altında tutma ve rol model olma gibi girişimleri içerebilmektedir.

Çocuklarda internet kullanımı ve etkileyen faktörlere yönelik çok sayıda Uluslararası araştırma bulunmaktadır (4-11). Bununla birlikte, ülkemizde internet araştırmaları genellikle sıklık belirleyici nitelikte olup, etkileyen faktörlere ilişkin çalışmalar sınırlı düzeydedir (12-17). İlkokul çocuklarında internet kullanımını etkileyen faktörlerinin belirlenmesi risk gruplarının tanınmasına ve bu dönemdeki çocuklarda sağlıklı internet kullanım davranışları geliştirmeye yönelik girişimlerin planlanmasına katkı sağlayacaktır. Bu görüşten yola çıkılarak planlanan bu çalışmada ilkökul öğrencilerinin internet kullanım durumlarının ve etkileyen faktörlerin incelenmesi amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Tanımlayıcı nitelikteki bu çalışma Mart- Haziran 2021 tarihleri arasında İstanbul'da bulunan bir ilkökulda yürütüldü.

Çalışmanın evrenini İstanbul'da bulunan bir ilkökulda öğrenim gören toplam 480 öğrenci oluşturdu. Çalışmada evrenin tamamına ulaşıldı. Ancak öğrencilerinden 25'i soru formundaki maddelerin

çoğunluğuna cevap vermediği için çalışma kapsamından çıkarıldı. Çalışmaya katılmaya gönüllü olan tüm öğrenciler çalışmaya dahil edilmiş olup, dışlama kriteri bulunmamaktadır. Sonuç olarak çalışma 455 öğrenci ile tamamlandı.

Veriler araştırmacılar tarafından veri toplama formu ile toplandı. Veri toplama formu; ilgili literatür doğrultusunda (7,12,14,16) araştırmacılar tarafından hazırlanmış olup, 2 bölümden ve 29 sorudan oluştu. Bu form ile ilgili veri yüz yüze görüşme yöntemi ile toplandı.

Birinci bölümde; öğrencilerin tanıtıcı özelliklerine (sınıfı, doğum tarihi, cinsiyet, anne ve babanın yaşları, öğrenim durumları, meslekleri ve evinde kimlerle yaşadıkları) ilişkin olarak toplam 11 soru yer aldı. İkinci bölüm olan "öğrencilerin internet kullanımına ilişkin sorular" kapsamında; boş zamanında yaptığı aktiviteler, kendine ait bilgisayar, cep telefonu, tablete sahip olma, evinde internet bağlantısı olma ile kullanma süresi, internette en sık gerçekleştirilen etkinlikler, interneti daha çok nerede ve en çok günün hangi saatinde kullandığı, internet kullanım süresini kimin kontrol ettiği, internet yaşağı olup olmadığını sorgulayan 17 soru yer aldı.

Veri toplama formunda ilkökul öğrencilerinin kilo ve boy uzunlukları okulda görev yapan okul hemşiresinin takip formlarından edinilmiş olup, daha sonrasında beden kitle indeksleri (BKİ) hesaplandı. Obezite için her çocuğun yaşa ve cinsiyete göre BKİ persentilleri, Neyzi standartlarına göre referans değerler esas alınarak belirlenmiş ve Dünya Sağlık Örgütü (WHO)-2007 referans değerleri esas alınarak sınıflandırılmıştır (18). BKİ 85-95 persentil arasında olanlar kilolu, 95 persentil üzerinde kalanlar ise obez olarak gruplandırılmıştır. Çalışmada BKİ grupları obez, kilolu, normal kilolu ve zayıf olmak üzere toplam dört gruptan oluştu (19).

Veriler istatistik paket programında analiz edildi. Verilerin analizinde; frekans, ortalama testi ile tanımlayıcı ve nonparametrik istatistiksel analizler kullanıldı. Öğrencilerin tanıtıcı özellikleri ile ilgili veriler; sayı, yüzdeler ve ortalama ile değerlendirildi. Bu özelliklerin kendi aralarındaki ilişkilerinin incelenmesinde; ki-kare testi ve lojistik regresyon analizi kullanıldı. Sonuçlar %95'lik güven aralığında, anlamlılık $p < 0.05$ düzeyinde değerlendirildi.

Çalışma Helsinki Bildirgesi ilkelerine uygun olarak gerçekleştirildi. Çalışma öncesinde Hamidiye Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'ndan (2021/23678) ve araştırmanın yürütüldüğü okuldan izin alındı. Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin velilerine yönelik yapılan bilgilendirme toplantısında araştırmacılar tarafından çalışmanın bilimsel amaçla yapıldığı ve katılımın gönüllülük esasına dayalı olduğu belirtildi ve bilgilendirilmiş olurları alındı.

BULGULAR

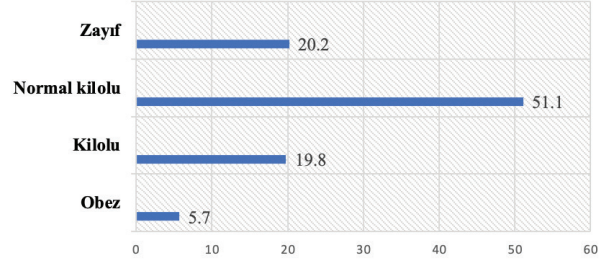
Çalışmada elde edilen veriler öğrencilerin tanıtıcı özellikleri, öğrencilerin internet kullanımına ilişkin bulgular ve öğrencilerin internet kullanımında etkili olan değişkenler olmak üzere üç bölümde ele alındı.

Çalışmaya katılan öğrencilerin; %52,1'inin kız, %34,1'inin 9 yaşında, %34,3'ünün 3. sınıf öğrencisi olduğu belirlendi. Öğrencilerden; %38,9'unun annesi, %39,1'inin babası üniversite mezunu olup, %60'ünün annesi ev hanımı, %51,4'ünün babası serbest çalışandır (Tablo 1). Araştırma kapsamındaki ilkökul öğrencilerinin %51,1'inin normal kilolu, %19,8'inin ise kilolu olduğu belirlendi (Grafik 1).

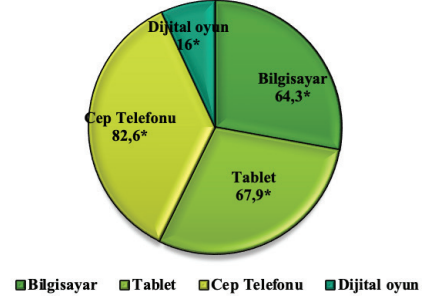
Öğrencilerin evinde cep telefonu, tablet, bilgisayar ve dijital oyun bulunma durumu incelendiğinde; %82,6'sının evinde cep telefonu, %67,9'unun tablet bulunduğu tespit edildi (Grafik 2).

Tablo 1: Öğrencilerin tanımlayıcı özellikleri

Tanımlayıcı özellikler	n	%
Cinsiyet		
Kız	237	52,1
Erkek	218	47,9
Yaş (yıl)		
7 yaş	102	22,3
8 yaş	94	20,7
9 yaş	155	34,1
10 yaş	104	22,9
Sınıf		
1. sınıf	103	22,7
2. sınıf	88	19,3
3. sınıf	156	34,3
4. sınıf	108	23,7
Annenin öğrenim durumu		
Okur yazar değil	6	1,3
Okur yazar	25	5,5
İlkokul mezunu	61	13,4
Ortaokul mezunu	54	11,9
Lise veya dengi okul mezunu	132	29
Üniversite	177	38,9
Annenin mesleği		
Ev hanımı	273	60
Memur	42	9,2
İşçi	54	11,9
Serbest çalışıyor	78	17,1
Emekli	8	1,8
Babanın öğrenim durumu		
Okur yazar değil	6	1,3
Okur yazar	20	4,4
İlkokul mezunu	56	12,3
Ortaokul mezunu	64	14,1
Lise veya dengi okul mezunu	131	28,8
Üniversite	178	39,1
Babanın mesleği		
Serbest çalışıyor	234	51,4
İşçi	122	26,8
Memur	55	12,1
Emekli	23	5,1
Çalışmıyor	21	4,6

Grafik 1: Öğrencilerin beden kitle indeksi oranları

Grafik 2: Öğrencilerin evinde cep telefonu, tablet, bilgisayar ve dijital oyun bulunma durumu

*Bu soruya birden fazla yanıt verilmiştir.

Tablo 2: Öğrencilerin boş zamanlarında gerçekleştirdiği aktiviteler

Genel aktiviteler	n	%
Televizyon izlemek		
Evet	421	92,5
Hayır	34	7,5
Müzik dinlemek		
Evet	211	46,4
Hayır	244	53,6
Kitap okumak		
Evet	317	69,7
Hayır	138	30,3
Spor yapmak		
Evet	225	49,5
Hayır	230	50,5
Öğrencilerin akıllı telefonda gerçekleştirdiği aktiviteler		
Oyun oynamak		
Evet	264	58
Hayır	191	42
Video izlemek		
Evet	244	53,6
Hayır	211	46,4
Paylaşım siteleri		
Evet	37	8,1
Hayır	418	91,9
Ders çalışmak		
Evet	17	3,7
Hayır	438	96,3

Öğrencilerin boş zamanlarında %92,5'inin televizyon izlediği, %69,7'sinin kitap okuduğu, %49,5'inin spor yaptığı ve %46,4'ünün müzik dinlediği saptandı. Öğrencilerin akıllı telefonda gerçekleştirdiği aktiviteler incelendiğinde; %58'inin oyun oynadığı, %53,6'sının da video izlediği sonucuna ulaşıldı (Tablo 2).

İlkokul öğrencilerinin %27'sinin bilgisayar, %17,1'inin akıllı telefona sahip olduğu, %82'sinin evinde internet bağlantısı bulunduğu, %66,6'sının günlük internet kullanımının 1-2 saat olduğu, %35,8'inin 2 yıldan fazla süredir ve %57,4'ünün de en çok akşam saatinde internet kullandığı belirlendi. Öğrencilerin %60'ına ailesi tarafından internet kullanımı ile ilgili herhangi sınırlama getirilmediği belirlendi (Tablo 3).

Öğrencilerin öğrenim gördüğü sınıflara göre internet kullanımına ilişkin özellikleri karşılaştırıldığında; kendine ait bilgisayara sahip olma ile öğrenim görülen sınıflar arasında

Tablo 3: Öğrencilerin bilgisayar ve internet kullanım durumunun dağılımı

Özellikler	n	%
Kendine ait bilgisayar		
Evet	123	27
Hayır	332	73
Kendine ait akıllı telefon		
Evet	78	17,1
Hayır	377	82,9
Evde internet bağlantısı		
Evet	373	82
Hayır	82	18
Günlük internet kullanma süresi		
1 saatten az	82	18
1-2 saat	303	66,6
3-4 saat	54	11,9
5 saatten fazla	16	3,5
İnternet kullanma süresi		
Kullanmıyor	85	18,7
1 yıldan az	110	24,2
1-2 yıl arası	97	21,3
2 yıldan fazla	163	35,8
En çok internet kullanılan zaman dilimi		
Öğleden önce	26	5,7
Öğle	41	9
Öğleden sonra	118	25,9
Akşam	261	57,4
Gece	9	2
Ailenin internet sınırlaması		
Var	182	40
Yok	273	60

anamlı ilişki ($p<0,05$), kendine ait cep telefonuna sahip olma ile öğrenim görülen sınıflar arasında ise ileri derecede anlamlı ilişki ($p<0,001$) saptandı. Öğrencilerin günlük internet kullanma süresi ile öğrenim görülen sınıflar arasında anlamlı ilişki ($p<0,05$), aile üyeleri tarafından getirilen internet sınırlaması ve öğrenim görülen sınıflar arasında da ileri derecede anlamlı ilişki ($p<0,001$) bulundu (Tablo 4).

Tablo 5 incelendiğinde; 10 yaş grubunda yer alan ilkökul öğrencilerinin %15,6'sının günlük 1-2 saat internet kullandığı sonucuna ulaşıldı. İlkokul öğrencilerinin yaşı ve günlük internet kullanma süresi arasında anlamlı ilişki saptandı ($p<0,05$). Kendine ait bilgisayara sahip olma, kendine ait cep telefonuna sahip olma ve internet kullanma süresi ile günlük internet kullanma süresi karşılaştırıldığında ileri derecede anlamlılık olduğu görüldü ($p<0,001$). İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin %0,4'üne aile tarafından internet sınırlaması getirilmekte olup, ailenin internet kullanımını sınırlama durumu ile günlük internet kullanma süresi arasında anlamlı ilişki olduğu belirlendi ($p<0,05$). Öğrencilerin beden kitle indeksi ile günlük internet kullanma süresi karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlılık bulunmadı ($p>0,005$).

Öğrencilerin internet kullanımını etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla, bağımsız değişkenler (sosyo-demografik ve internet kullanımına ilişkin özellikler) ile bağımlı değişken (günlük internet kullanma süresi) arasındaki kare anlamlılık testi yapıldı ve anlamlı ilişki bulunan bağımsız değişkenler seçilerek regresyon modelini oluşturan adım adım (stepwise) lojistik regresyon analizi gerçekleştirildi.

Analiz sonuçları günlük internet kullanma süresinin çocukların yaşı, kendine ait bilgisayar, kendine ait cep telefonu, evinde internet bağlantısı ve ailenin getirdiği internet sınırlamasından etkilendiği sonucuna ulaşıldı. İlkokul 1. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin diğer sınıflara göre 0,30 kat ($OR=0,304173$, %95 $CI=-1,772$, $-0,608$), kendine ait bilgisayarı olanların olmayanlara göre 3,75 kat ($OR=3,754669$, %95 $CI=0,865-1,780$), kendine ait cep telefonu olanların olmayanlara göre 3,05 kat ($OR=3,050652$, %95 $CI=0,603-1,628$), evinde internet bağlantısı olanların olmayanlara göre 6,82 kat ($OR=6,823374$, %95 $CI=1,402-2,439$), 1-2 yıl arasında internet kullananların diğerlerine göre 0,20 kat ($OR=0,303856$, %95 $CI=-1,801,-0,581$), internet sınırlaması getirilen öğrencilerin getirilmeyenlere göre 0,50 kat ($OR=0,503586$, %95 $CI=-1,085,-0,288$) günlük internet kullanma saatlerinin daha fazla olduğu belirlenmiştir (Tablo 6).

TARTIŞMA

Çalışmada ilkökul öğrencilerinin internet kullanım durumları ve etkileyen faktörlerin incelenmesi amaçlandı. Çocukların anne (%38,9) ve babalarının (%39,1) öğrenim durumlarının çoğunlukla üniversite mezunu olduğu, annelerin daha çok ev hanımı (%60) olduğu sonucuna ulaşıldı. Bu sonuçlara rağmen çocukların günlük internet kullanım sürelerinin çoğunlukla (%66,6) 1-2 saat olması eğitim düzeyi yüksek ebeveynlerin internet kullanım süresinin çocuklarda zararlı etkilerini öğrenerek çocuklarının internet kullanımını kontrol etme eğiliminde olduklarını düşündürmektedir.

Tablo 4: Öğrencilerin öğrenim gördüğü sınıflara göre internet kullanımına ilişkin özelliklerinin karşılaştırılması

Sınıf	1. sınıf		2. sınıf		3. sınıf		4. sınıf	
İnternet kullanımına ilişkin özellikler								
Kendine ait bilgisayar	n	%	n	%	n	%	n	%
Evet	24	5,3	14	3,1	44	9,7	41	9
Hayır	79	17,4	74	16,3	112	24,6	67	14,7
χ²; p	12,897; 0,005*							
Kendine ait cep telefonu								
Evet	11	2,4	3	0,7	33	7,3	31	6,8
Hayır	92	20,2	85	18,7	123	27	77	16,9
χ²; p	26,644; 0,000**							
Evinde internet bağlantısı								
Evet	82	18	65	14,3	134	29,5	92	20,2
Hayır	21	4,6	23	5,1	22	4,8	16	3,5
χ²; p	6,686; 0,083							
Günlük internet kullanma süresi								
1 saatten az	30	6,6	22	4,8	18	4	12	2,6
1 saatten fazla	73	16	66	14,5	138	30,3	96	21,1
χ²; p	34,264; 0,000**							
İnterneti kullanma süresi								
Kullanmıyorum	27	5,9	18	4	28	6,2	12	2,6
1 yıldan az	22	4,8	30	6,6	33	7,3	25	5,5
1-2 yıl arası	25	5,5	20	4,4	31	6,8	21	4,6
2 yıldan fazla	29	6,4	20	4,4	64	14,1	50	11
χ²; p	24,410; 0,008*							
Ailenin internet sınırlaması								
Evet	65	14,3	47	10,3	56	12,3	14	3,1
Hayır	38	8,4	41	9	100	22	94	20,7
χ²; p	63,496; 0,000**							

χ²: ki kare, *p<0,05, **p<0,001

Ayrıca bu çalışmada öğrencilerin boş zamanlarında ve akıllı telefonda gerçekleştirdiği aktiviteler de incelenmiş olup; çoğunluğunun boş zamanlarında sırasıyla televizyon izlediği (%92,5), kitap okuduğu (%69,7), neredeyse yarısının spor yaptığı (%49,5) ve müzik dinlediği (%46,4); akıllı telefonda ise daha çok oyun oynadığı (%58) sonucuna ulaşıldı. Bu verilere göre; ilkököl çocuklarının çoğunluğunun gelişimlerini destekleyecek etkinlikler yerine en çok ekran karşısında zaman geçirmeyi tercih ediyor olması düşündürücü bir sonuçtur. Topan ve ark. (2020) tarafından yapılan bir çalışmada öğrencilerin %41'inin boş zamanlarında kitap okuduğu ve %21,6'sının televizyon izlediği sonucuna ulaşılmıştır (20). Bulgulardaki farklılığın örneklem özelliklerinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

İlkokul öğrencilerinin çoğunluğunun günlük internet kullanımının 1-2 saat olduğu (%66,6) ve yine çoğunluğuna ailesi tarafından internet kullanımı ile ilgili herhangi bir sınırlama (%60) getirilmediği belirlendi. Ailelerle yapılan bir çalışmada aileler çocuklarının %76,3'ünün 1-2 saat oyun oynamak amaçlı

bilgisayar kullandığını ifade etmiştir (21). Kiran'ın (2011) yaptığı bir çalışmada, öğrencilerin bilgisayar başında çoğunlukla 2-3 saat kadar zaman geçirdikleri (%57,2) sonucuna ulaşılmıştır (22). Bulgulardaki farklılığın yaş gruplarından kaynaklandığı düşünülmektedir. İnternet bağımlılığının gelişmesinde en önemli faktörlerden birisi internet kullanım süresidir. Çocuklarda internet bağımlılığını önlemek fiziksel, psikolojik, zihinsel ve sosyal gelişiminin olumsuz etkilenmesini engellemek için ailelerin internet kullanımına zaman sınırı getirmesi ve ödev ya da araştırma dışında bu sürenin aşılmasına izin verilmemesi önerilmektedir.

Çalışmada öğrenim görülen sınıflar ile kendine ait bilgisayara sahip olma ve günlük internet kullanma süresi arasında anlamlı ilişki (p<0,05), kendine ait cep telefonuna sahip olma ve aile üyeleri tarafından getirilen internet yasağı arasında ise ileri derecede anlamlı ilişki (p<0,001) saptandı. Elde edilen bu bulgu literatür ile benzerlik göstermekte olup, yapılan diğer çalışmalarda sınıf seviyesinin artmasıyla birlikte internet

Tablo 5: Öğrencilerin günlük internet kullanım süresine göre yaş, beden kitle indeksi, kendine ait bilgisayar ve cep telefonu, internet kullanımına ilişkin bazı özelliklerinin karşılaştırılması

Günlük İnternet Kullanma Süresi									
Özellikler	1 saatten az		1-2 saat		3-4 saat		5 saatten fazla		
	n	%	n	%	n	%	n	%	
Yaş (yıl)									
6 yaş	1	0,2	1	0,2	0	0	0	0	
7 yaş	29	6,4	65	14,3	6	1,3	0	0	
8 yaş	20	4,4	66	14,5	5	1,1	3	0,7	
9 yaş	20	4,4	100	22	26	5,7	9	2	
10 yaş	12	2,6	71	15,6	17	3,7	4	0,9	
χ²; p									30,899; 0,002*
Beden Kitle İndeksi kg/m²									
Zayıf	16	3,5	65	14,3	11	2,5	3	0,6	
Normal kilolu	45	9,9	160	35,2	27	5,9	8	1,8	
Kilolu	17	3,7	60	13,2	12	2,6	4	0,9	
Obez	4	0,9	18	4	4	0,9	1	0,2	
χ²; p									3,399; 0,992
Kendine ait bilgisayar									
Evet	10	2,2	76	16,7	25	5,5	12	2,6	
Hayır	72	15,8	227	49,9	29	6,4	4	0,9	
χ²; p									38,559; 0,000**
Kendine ait cep telefonu									
Evet	5	1,1	51	11,2	14	3,1	8	1,8	
Hayır	77	16,9	252	55,4	40	8,8	8	1,8	
χ²; p									22,157; 0,000**
Evinde internet bağlantısı									
Evet	43	9,5	263	57,8	51	11,2	16	3,5	
Hayır	39	8,6	40	8,8	3	0,7	0	0	
χ²; p									62,393; 0,000**
İnterneti kullanma süresi									
Kullanmıyor	56	12,3	28	6,2	1	0,2	0	0	
1 yıldan az	9	2	93	20,4	5	1,1	3	0,7	
1-2 yıl arası	9	2	77	16,9	11	2,4	0	0	
2 yıldan fazla	8	1,8	105	23,1	37	8,1	13	2,9	
χ²; p									200,995; 0,000**
Ailenin internet sınırlaması									
Evet	43	9,5	121	26,6	16	3,5	2	0,4	
Hayır	39	8,6	182	40	38	8,4	14	3,1	
χ²; p									12,749; 0,005*

χ²: ki kare, *p< 0,05, **p<0,001

kullanımının da arttığı görülmektedir (1,2,23-26). İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin diğer sınıflardan daha yüksek oranda teknolojik imkanlara sahip olması ve ailelerin internet kullanımına ilişkin diğer sınıflara göre daha az sınırlama getiriyor olmalarının bu sonucu etkilediği düşünülmektedir.

Çalışmada elde edilen sonuca göre; ilkokul öğrencilerinin yaşı ve günlük internet kullanma süresi arasında anlamlı ilişki saptandı (p<0,05). İlkokul öğrencilerinin internet kullanım süresi ve bu sürenin daha çok oyun oynamak (%58) için ayrılması bu sonucun literatürdeki başka çalışmalarla tutarlı olduğunu

Tablo 6: Öğrencilerin internet kullanımını etkileyen faktörler lojistik regresyon analizi

Özellikler	B	St. Hata	Wald İstatistiği	df	P değeri	Odds Oranı	%95 CI	
							Alt	Üst
Sınıf								
1. sınıf	-1,190	0,297	16,070	1	0,000**	0,304173	-1,772	-0,608
2. sınıf	-0,960	0,308	9,695		0,002*	0,382813	-1,565	-0,356
3. sınıf	0,147	0,264	0,309		0,578	1,158199	-0,371	0,664
4. sınıf								
Kendine ait bilgisayar								
Evet	1,323	0,233	32,098	1	0,000**	3,754669	0,865	1,780
Hayır								
Kendine ait cep telefonu								
Evet	1,115	0,261	18,205	1	0,000**	3,050652	0,603	1,628
Hayır								
Evinde internet bağlantısı								
Evet	1,920	0,264	52,758	1	0,000**	6,823374	1,402	2,439
Hayır								
İnternet kullanma süresi								
Kullanmıyorum	-4,093	0,359	129,792	1	0,000**	0,016696	-4,797	-3,388
1 yıldan az	-1,326	0,305	18,963		0,000**	0,265448	-1,923	-0,729
1-2 yıl arası	-1,191	0,311	14,636		0,000**	0,303856	-1,801	-0,581
2 yıldan fazla								
Ailenin internet sınırlaması								
Evet	-0,686	0,204	11,377	1	0,001**	0,03586	-1,085	-0,288
Hayır								

*p< 0,05, **p<0,001

gösterdi (20,27-29). Yağız (2007) ile Numanoğlu ve Bayır (2012) tarafından yürütülen çalışmalarda oyun oynamak ve araştırma yapmanın internet kullanım amaçları arasında ilk sıralarda yer aldığı belirtilmiştir (25,26). Ayrıca yapılan çalışmalarda internetin ilerleyen yaşlarla birlikte bilinçsiz kullanımının çocuk ve gençlerde giderek yalnızlaşmaya ve yüz yüze ilişki kurmada zorluk yaşamalarına neden olduğu vurgulanmıştır (8,10,11). Kontrollü internet kullanımı; çocukların ve gençlerin bilgi toplamasının yanı sıra okuma, yazma gibi çeşitli becerilerini kullanabilmelerine destek olmakta iken, kontrolsüz internet kullanımı ise çocukların ve gençlerin fiziksel, psikolojik, sosyal ve bilişsel gelişimini olumsuz yönde etki edebilmektedir (1,7,20).

Bu çalışmada ilkökullü öğrencilerinin en çok interneti kullandıkları zaman diliminin (%57,4) akşam saatleri olduğu sonucuna ulaşıldı. Bu bulgu öğrencilerin gün içinde okulda olmaları, akşam saatlerinden sonra gece uyumaları ve hafta sonları spor yapma gibi diğer etkinliklerle ilgilenmelerine ilişkin olabileceği düşünülmektedir. Ülkemizde yapılan çalışmalarda da son yıllarda evlerde bilgisayar ve internet bağlantısının oldukça yüksek oranlarda olduğu görülmüştür (21,22). Evlerde bilgisayar ve internetin yaygınlaşması ve internetin özellikle akşam saatlerinde kullanımının yaygın olmasının çocuklarda gerekli

aile kontrolü sağlanmazsa sonraki yıllarda problemlerle internet kullanımını arttıracakları düşünülmektedir.

Çalışma sonuçları; ilkökullü öğrencilerinin yaşının, kendine ait bilgisayar, kendine ait cep telefonu, evinde internet bağlantısı olmasının ve ailenin internet kullanımını sınırladığının günlük internet kullanma süresini etkilediğini gösterdi. Gündoğdu (2006)'a göre öğrencilerin interneti kullanma oranlarının yüksek olduğu ve yaş ilerledikçe internet kullanma oranlarının da arttığı bulunmuştur (30). Orhan ve Akkoyunlu (2004)'ya göre de öğrencilerin yaşlarının ilerlemesine bağlı internet kullanma oranlarının da arttığı tespit edilmiştir (29). Bu sonuçlar çalışmamızı destekleyici niteliktedir. Çalışmada ilkökullü öğrencilerinde ilerleyen yaşla birlikte internet sınırladığı ve ailenin internete girmeyi sınırladığı durumunun günlük internet kullanma süresini etkilediği belirlenmiştir. Oral ve Arabacıoğlu (2019)'na göre ilkökullü 4. sınıf öğrencilerinin dijital oyun oynamalarına "yemek yedikten sonra", "odasını topladıktan sonra" gibi kurallar koyularak izin verildiği belirlenmiştir (28). Kimlik oluşturma döneminde olan ilkökullü öğrencileri bu dönemde yardıma gereksinim duymaktadırlar (10,23). Bu nedenle ailelerin internet kullanımı hakkında yeterli bilgiye sahip olmaları ve çocukları yönlendirmeleri

son derece önemlidir (10). Aksi takdirde ilkökul öğrencileri internet kullanımı sırasında her an cinsel içerikli bildirimlerle karşılaşabilmekte, şiddet, saldırganlık, psikolojik, sosyolojik ve fiziksel açıdan olumsuz etkilenebilmektedirler. Bu nedenle aileler internet kullanımı konusunda bilgi sahibi olmalı, çocuklarının internet kullanımını izlemeli ve kullanımına ilişkin kuralları çocukları ile birlikte koymalıdır (7,19,20).

Yapılan çalışmalarda (12,16,18) uzun süre bilgisayar kullanımı ile yeme alışkanlıklarının olumsuz yönde etkilenmesi, fiziksel aktivitede azalma ve obezite arasında doğrusal bir ilişki olduğu tespit edildi. Bu nedenle çalışmada öğrencilerin beden kitle indeksi ile günlük internet kullanma süresi arasında ilişki arandı ancak anlamlı fark bulunamadı ($p>0,005$). İnternette fazla zaman geçirme; çocuk ve gençlerin oyun oynamak, spor yapmak gibi etkinliklere daha az zaman ayırmalarına sebep olarak fiziksel aktivite düzeyinin azalmasına, bilgisayar önünde atıştırma alışkanlığı ise obezitenin artmasına neden olabilmektedir. Bu durum ülkemizde çocuk ve gençlerde obezitenin artmasına neden olmaktadır (12,16). Çalışmamızın yürütüldüğü ilkökulun yarım gün eğitim vermesi ve çocukların evden beslenme çantası getirmeleri konusunda takip edilmelerinin elde edilen sonucu etkilediğini düşündürmektedir.

SONUÇ

Bu çalışma sonucu; yaş, kendine ait bilgisayar, kendine ait cep telefonu, evinde internet bağlantısı, internet kullanma süresi, ailenin internete girmeyi sınırlandırma durumunun günlük internet kullanma süresini etkilediğini gösterdi. Çocukluk döneminde davranış değişimine yönelik girişimlerin daha etkin olduğu ve bu dönemde edinilen alışkanlıkların ilerleyen yaş dönemlerini etkilediği bildirilmektedir. Toplum sağlığının korunması ve geliştirilmesinde önemli sorumlulukları bulunan birinci basamak sağlık hizmetlerinde görev yapan sağlık personeli ile okullarda görev yapan öğretmen ve idari personelin, velilerin doğru internet kullanımına ilişkin davranış kazandırılmasında önemli sorumlulukları bulunmaktadır. Bu nedenlerle her yaş grubundaki çocukların internet kullanım durumlarının araştırılması son derece önemlidir. Yapılan literatür taramasında ülkemizde internet kullanımına ilişkin daha çok ortaokul, lise ve üniversite öğrencilerinde çalışmalar yapıldığı ve ilkökul öğrencilerinde sınırlı sayıda çalışma yürütüldüğü görülmüştür. Bu nedenle yürütülecek olan çalışmalara farklı illerden belirlenecek ilkökulunların dahil edilmesi önerilmektedir.

Araştırmanın sınırlılıkları

Çalışmanın bir okulda yürütülmüş olması bu çalışmanın sınırlılığını oluşturmaktadır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Çalışma Konsepti/Tasarım- M.K., S.Ç., R.G., M.Ş.; Veri Toplama- M.K.; Veri Analizi/Yorumlama- M.K., S.Ç.; Yazı Taslağı- M.K.; İçeriğin Eleştirel İncelemesi- M.K., S.Ç., R.G., M.Ş.; Son Onay ve Sorumluluk- M.K., S.Ç., R.G., M.Ş.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması beyan etmemişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar finansal destek beyan etmemişlerdir.

Peer Review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions: Conception/Design of Study- M.K., S.Ç., R.G., M.Ş.; Data Acquisition- M.K.; Data Analysis/Interpretation- M.K., S.Ç.; Drafting Manuscript- M.K.; Critical Revision of Manuscript- M.K., S.Ç., R.G., M.Ş.; Final Approval and Accountability- M.K., S.Ç., R.G., M.Ş.

Conflict of Interest: Authors declared no conflict of interest.

Financial Disclosure: Authors declared no financial support.

KAYNAKLAR/REFERENCES

1. Chung HK, Kim KH. Internet addiction, social support and psychological factors in adolescents. *Korean Journal Child Health Nursing* 2004;10(4):406-12.
2. Erden S, Hatun O. İnternet bağımlılığı ile başa çıkmada bilişsel davranışçı yaklaşımın kullanılması: bir olgu sunumu. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions* 2015;2(1):53-83. doi:10.15805/addicta.2015.2.1.015
3. Türkiye'nin İnternet Kullanım Alışkanlıkları, TÜİK 2020 (2020, Ağustos 25). Erişim adresi:https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2020-33679. Erişim tarihi: 4 Haziran 2021
4. Berson I, Berson M. Digital literacy for effective citizenship. *Social Education* 2003;67(3):164-67.
5. Colwell J, Kato M. Investigation of the relationship between social isolation, self-esteem, aggression and computer game play in Japanese adolescents. *Asian Journal of Social Psychology* 2003;6: 149-58. doi: 10.1111/1467-839X.t01-1-00017
6. Kerberg CS. Problem and pathological gambling among college athletes. *Ann Clin Psychiatry* 2005;17(4):243-47.
7. Caplan SE. Problematic Internet use and psychosocial well-being: Development of a theorybased cognitive-behavioral measurement instrument. *Computers in Human Behavior* 2002;18:553-75. doi: 10.1016/S0747-5632(02)00004-3
8. Anderson CA, Bushman BJ. Effects of violent video games on aggressive behaviour, aggressive cognition, aggressive affect, physiological arousal, and prosocial behaviour: A meta-analysis of the scientific literature. *Psychosocial Science* 2001;12:353-59. doi: 10.1111/1467-9280.00366
9. Yang CK, Choe BM, Baity M, Lee JH, Cho JS. SCL 90-R and 16PF profiles of senior high school students with excessive internet use. *Canadian Journal of Psychiatry* 2005;50(7):407-414. doi: 10.1177/070674370505000704
10. Holman JP, Hansen CE, Cochian ME, Lindsey CR. Liar, liar: Internet faking but not frequency of use affect social skills, self-esteem, social anxiety, and aggression. *Cyber Psychol Behav* 2005;8(1):1-6. doi: 10.1089/cpb.2005.8.1
11. Colwell J, Payne J. Negative correlates of computer game play in adolescents. *British Journal of Psychology* 2000;91:295-10. doi: 10.1348/000712600161844
12. Akdağ M, Yılmaz BŞ, Özhan U, Şan İ. Üniversite öğrencilerinin internet bağımlılıklarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (İnönü Üniversitesi örneği). *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2014;15(1):73-96. doi: 10.17679/iuefd.98972

13. Aksoy V. İnternet bağımlılığı ve sosyal ağ kullanım düzeylerinin fen lisesi öğrencilerinin demografik özelliklerine göre değişimi ve akademik başarılarına etkisi. *Akademi Sosyal Araştırmalar Dergisi* 2015; 3(19):365-83.
14. Gökçearslan Ş, Durakoğlu A. Ortaokul öğrencilerinin bilgisayar oyunu bağımlılık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi* 2014;23:419-435.
15. Ertekin YH, Ertekin H, Uludağ A, Tekin M. İlköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinde internet bağımlılığı: Çanakkale örnekleme. *Türkiye Aile Hekimliği Dergisi* 2016;20(2):72-76. doi: 10.15511/tahd.16.21672
16. Ergüney M. İnternetin okul öncesi dönemdeki çocuklar üzerindeki etkileri hakkında bir araştırma. *Ulakbilge* 2017;5(17):1917-1938.
17. Eryılmaz S, Çukurluoğ Ö. Lise öğrencilerinin dijital bağımlılıklarının incelenmesi: Ankara İli, Çankaya İlçesi örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* 2018;17(67):889-912. doi: 10.17755/esosder.311314
18. Zitsman JL, Ing TH, Reichard KW, Browne AF, Harmon CM, Michalsky MP. Pediatric and adolescent obesity: management, options for surgery, and outcomes. *J Pediatr Surg* 2014;49(3):491-494. doi: 10.1016/j.jpedsurg.2013.11.067
19. Neyzi O, Günöz H, Furman A, Bundak R, Gökçay G, Darendeliler F, Baş F. Türk çocuklarında vücut ağırlığı, boy uzunluğu, baş çevresi ve vücut kitle indeksi referans değerleri. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi* 2008;51:1-14.
20. Topan A, Ayyıldız Kuzlu T, Özsavran M, Mutlu B. İlkokul öğrencilerinin bilgisayar, internet kullanımı ve bilgisayar oyunları hakkındaki düşünceleri. *Çocuk Dergisi* 2020; 20(1):20-26. doi: 10.26650/jchild.2020.1.0004
21. Çakır H. Bilgisayar oyunlarına ilişkin ailelerin yaklaşımı ve öğrenci üzerindeki etkilerin belirlenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2013;9:138-50.
22. Kıran Ö. Şiddet içeren bilgisayar oyunlarının ortaöğretim gençliği üzerindeki etkileri (Samsun örneği). *Yüksekisans, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun*: 2011.
23. Brenner V. Psychology of computer use: XLVII. Parameters of internet use, abuse and addiction: The first 90 days of the internet usage survey. *Psychological Reports* 1997;80:879-882.
24. Günlü A, Ceyhan AA. Ergenlerde internet ve problemlerli internet kullanım davranışının incelenmesi. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions* 2017;4(1):75-117. doi: 10.15805/addicta.2017.4.1.0016
25. Yağız E. Oyun-tabanlı öğrenme ortamlarının ilköğretim öğrencilerinin bilgisayar dersindeki başarıları ve öz-yeterlik algıları üzerine etkileri. *Yüksekisans, Hacettepe Üniversitesi, Ankara*: 2007.
26. Numanoğlu G, Bayır Ş. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre internet kullanımları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi* 2012;10(2): 295-323
27. Güllü M, Arslan C, Dündar A, Murathan F. İlköğretim öğrencilerinin bilgisayar oyun bağımlılıklarının incelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 2012;5(9):89-100.
28. Oral AH, Arabacıoğlu T. İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin dijital oyun bağımlılıklarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Trakya Eğitim Dergisi* 2019;9(1):44-60. doi: 10.24315/tred.450656
29. Orhan F, Akkoyunlu B. İlköğretim öğrencilerinin İnternet kullanımları üzerine bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2004; 26:107-116.
30. Gündoğdu D. Ortaokul öğrencilerinin internet kullanım düzeyleri ve amaçları (Elazığ İli Örneği). *Yüksekisans, Fırat Üniversitesi, Elazığ*: 2006.